

Nr 645

Av herrar Gustafson i Göteborg och von Friesen, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till brottsbalk.

(Lika lydande med motion nr 541 i Första kammaren)

Enligt 17:6 förslaget till brottsbalk skall den som bland allmänheten sprider falskt rykte eller annat osant påstående, ägnat att undergräva aktningen för myndighet eller annat organ som äger besluta i allmänna angelägenheter, dömas till straff för beljugande av myndighet.

Behovet av detta stadgande kan allvarligt ifrågasättas. I ett annat likartat fall har departementschefen ansett straffrättsligt skydd icke behövt, nämligen då det gäller ärekränkning av kollektiv av enskild natur. Förslag om straffbestämmelse med sådant syfte hade föreslagits av straffrättskommittén men ströks av departementschefen, enär han ansåg införandet av en sådan regel möta allvarliga betänkligheter med hänsyn till yttrandefriheten. Det kan dragas i tvivelsmål, huruvida offentliga organ äro i större behov av skydd än enskilda juridiska personer av olika slag.

Vad departementschefen haft att säga om riskerna för den fria kritikerätten med avseende å enskilda kollektiv torde gälla i långt högre grad beträffande myndigheter. I ett demokratiskt samhälle är det av avgörande betydelse att olika samhällsorgan kunna bli föremål för fri diskussion. Självfallet kan sägas att det icke bör vara tillåtet att sprida falska rykten eller osanna påståenden om myndigheterna. Emellertid måste det i många lägen vara svårt för den enskilde att kontrollera huruvida ett visst påstående är osant eller riktigt. I åtskilliga fall kan det rent av vara omöjligt, t. ex. om fråga är om uppgifter, som hänföra sig till sekretessbelagda handlingar. Skall det uppställas krav att envar skall övertyga sig om riktigheten av ett påstående, som gäller myndighet innan han vidarebefordrar detta, kommer den fria samhällsdebatten i allvarlig fara. Myndigheterna taga stor del i denna debatt, icke minst genom remissyttranden och i övrigt genom avgöranden och ståndpunktstaganden av olika slag. Allmänheten, som har en kritisk uppfattning, måste tillerkännas en viss marginal när den uttalar meningar om myndigheter. Dessa ha för övrigt i de allra flesta fall genom sin position och sina maktmöjligheter stora förutsättningar att i meningsmotsättningar med enskilda dra det längsta strået.

Mot bakgrund av nu anförda synpunkter få vi föreslå, att bestämmelsen i 17:6 brottsbalken får utgå ur förslaget. Häremot kan invändas att ett lik-

artat stadgande funnits i strafflagen sedan 1949, utan att några skadeverkningar av den art som ovan antytts kunnat förmärkas. Härtill är att genmäla att åklagarna uppenbarligen under denna period icke utnyttjat denna möjlighet, som lagrummet skänker. I andra tider, då motsättningarna äro skarpare än för närvarande, föreligger emellertid stor risk att man med stöd av detta stadgande försöker tysta opassande kritik. Det måste därför anses vara en klok försiktighetsåtgärd att i nuvarande läge helt slopa paragrafen.

Under åberopande av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen ville ur förslaget till brottsbalk utesluta 17 kapitlets § 6.

Stockholm den 13 februari 1962

Sven Gustafson
i Göteborg

Bertil von Friesen